

Marta Polańska

Hrebenne, st. 34, gm. Horodło, woj.
zamojskie, AZP 85-95/78

Informator Archeologiczny : badania 31, 66-67

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

trumny (ob. 7). Stwierdzony został zróżnicowany sposób ułożenia zmarłych: przeważała pozycja wyprostowana na wznak (groby 5, 7, 9, 10, 12), odnotowano też układ na boku (grób 2) i na plecach (grób 4) z podkurczonymi nogami. W pozostałych pochówkach kości znajdowały się w układzie nieanatomicznym. Szkielety na ogół zorientowane były w kierunku wschód-zachód, głową na zachód (czasem z odchyleniem w kierunku północnym — grób 9), a dwukrotnie w kierunku północny zachód-południowy wschód, głową ku północnemu zachodowi (groby 2, 10). Niekiedy nie da się określić ich orientacji (grób nr 1). Z wyjątkiem grobów 9 i 10 pochówki zawierały szczątki młodych osobników. Klasyfikację chronologiczną i kulturową odkrytych obiektów utrudnia ubóstwo ich wyposażenia – zaledwie w jednym przypadku natrafiono na archeologicznie uchwytnie pozostałości inwentarza grobowego w postaci śladu związków miedzi na żuchwie (grób 12). Próba interpretacji uzyskanych materiałów podjęta zostanie po zakończeniu badań antropologicznych.

Materiały zdeponowano w Muzeum Lubelskim w Lublinie, dokumentacja znajduje się w WUOZ Lublin, delegatura w Zamościu.

HREBENNE, st. 34, gm. Horodło, woj. zamojskie, AZP 85-95/78

- ślady osadnictwa neolitycznego
- cmentarzysko szkieletowe kultury strzyżowskiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (środkowy i późny okres epoki brązu - wczesna epoka żelaza)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Martę Polańską (Muzeum Lubelskie w Lublinie). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 24 m².

Stanowisko zostało odkryte podczas badań AZP. W sezonie 1997 we wschodniej części stanowiska, w miejscach, gdzie na powierzchni pola ornego wystąpiły fragmenty kości ludzkich i ułamki ceramiki kultury strzyżowskiej, założono 2 wykopy o wymiarach 3 x 4 m każdy.

Odkryto pozostałości dwóch grobów kultury strzyżowskiej oraz częściowo rozpoznano trzy obiekty osadowe kultury łużyckiej. W wypadku lepiej zachowanego grobu (ob. 1/97) natrafiono na głębokości 17-21 cm na silnie zdekompletowany szkielet. Był to pochówek jednostkowy, w którym zmarły ułożony był w pozycji wyprostowanej na wznak, w kierunku wschód-zachód, głową na zachód. W skład stosunkowo bogatego, zróżnicowanego inwentarza grobowego wchodziły: naczynie, 3 grociki krzemienne, 2 ozdoby miedziane (?) – bransoleta oraz nieokreślony przedmiot, po którym pozostały jedynie ślady patyny na czaszce – zawieszka z muszli, 5 w różnym stopniu zachowanych ozdób z szabli dzika, 3 paciorki fajansowe. W drugim grobie, niemal całkowicie zniszczonym (ob. 4/97), znaleziono bardzo nieliczne, silnie rozdrobnione i rozproszone kości. Niemożliwe było określenie układu i orientacji szkieletu. Z wyposażenia zachowały się jedynie fragmenty dwóch naczyń oraz czworoboczna płytką z szabli dzika. Spośród 3 jam osadowych kultury łużyckiej, które datowane są na okres halsztacki, najciekawiej przedstawiał się obiekt 2/97. Nieckowata w profilu jama z płaskim dnem, sięgającym głębokości 116 cm, zawierała nieliczne ułamki ceramiki, w tym zdobioną misę, fragment ornamentowanego placka glinianego, szydło kościane, fragmenty kamieni z oszlifowaną powierzchnią i połupane kości zwierzęce. Spoza obiektów pochodzi kilkanaście ułamków naczyń, nieliczne zabytki krzemienne (m.in. grocik kultury ceramiki malowanej), fragment zawieszki z szabli dzika oraz ułamki kości zwierzęcych.

Materiały zdeponowane zostały w Muzeum Lubelskim w Lublinie, dokumentacja znajduje się w WUOZ Lublin Delegatura w Zamościu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t.III, 1998.

Badania powinny być kontynuowane.

Hubinek, st. 3, gm. Ulhówek, woj. zamojskie - patrz: neolit

Iłża, st. 3, gm. loco, woj. radomskie - patrz paleolit

Iłża, st. 10, gm. loco, woj. radomskie - patrz: paleolit

Jakuszowice, st. 2, gm. Kazimierza Wielka, woj. kieleckie - patrz: młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich

JANKI DOLNE, st. 11, gm. Horodło, woj. zamojskie, AZP 85-96/58

- osada i grób kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej (neolit)
- cmentarzysko szkieletowe kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury strzyżowskiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa kultury trzcienieckiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa grupy czerniczyńskiej ? z młodszego okresu przedrzymskiego
- osada kultury łużyckiej (późny okres epoki brązu /wczesny okres epoki żelaza)
- nowożytnie umocnienia obronne

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 15 do 27 września przez mgr. Józefa Niedźwiedzia i mgr. Wiesława Komana (Usługi Archeologiczne i Geodezyjne „Profil”). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań. Przebadano (łącznie na obu stanowiskach – Janki Dolne 11 i 12) powierzchnię 2,5 ara.

Stanowiska nr 11 i 12 w Jankach zostały odkryte podczas badań powierzchniowych w 1983 r. przez dr. Andrzeja Kokowskiego. Oba położone są w strefie krawędziowej doliny Bugu, przy jednym z jego bezimiennych cieków, na dużych cyplach o ekspozycji okrężnej.. Badania sondażowe o niewielkim zakresie przeprowadzili tutaj w 1995 r. doc. J. Gurba i dr A. Zakościelna i na stanowisku 11 odkryli cztery obiekty gospodarcze a na st. 12 zniszczony pochówek ludzki.

Na stanowisku 11 odkryto 13 obiektów osadowych o różnym charakterze: 2 naziemne obiekty słupowe, 11 jam gospodarczych i transeję z II wojny światowej. Ponadto odsłonięto 2 pochówki ludzkie: jeden bardzo zniszczony, prawdopodobnie kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej (wśród kości znaleziono wisiołek z muszelki oraz fragment wiórka krzemienego), drugi szkieletowy, na dnie trapezowatej jamy, który obok szkieletu zawierał bransoletkę wykonaną z około 20 paciorków fajansowych oraz igłę kościaną. Ten drugi grób mieści się w konwencji bezceramicznych grobów kultury mierzanowickiej.

Wśród obiektów osadowych występowały jamy zasobowe (ob. 4, 5, 10, 11, 14) i zasypiskowe. W rzucie poziomym miały kształt owalny lub kolisty o wymiarach 1-2 m, w profilu były trapezowate bądź workowate (głębsze), albo nieckowate (płytsze). Obok jam zanotowano na stanowisku 2 obiekty słupowe (ob. 8 i 12). Były to zapewne budowle naziemne, prawdopodobnie o charakterze gospodarczym, gdyż gęstość słupów (średnio co 50 cm) utrudniałaby poruszanie się po takim budynku. Ze względu na fragmentaryczne przebadanie obu obiektów trudno określić ich wymiary, choć ich długość musiała sięgać kilkunastu metrów. Pod względem chronologicznym 4 obiekty można przypisać kulturze strzyżowskiej, natomiast 4 inne, a być może także 3 dalsze, należały do kultury łużyckiej. Trudno ustalić chronologię budowli słupowych (ob. 8 i ob. 12). Zostały one odsłonięte tylko w fragmentach, co dodatkowo utrudnia ich identyfikację chronologiczno-kulturową, niemniej ze stratygrafii wynika, że muszą być one młodsze od kultury łużyckiej z okresu halsztackiego, gdyż naruszają obiekt 13 datowany na ten okres. Prawdopodobnie można je łączyć z materiałem lateńskim.

W warstwie kulturowej, a niekiedy także w obiektach na złożu wtórnym, obok licznych materiałów kultury strzyżowskiej i łużyckiej odkryto materiały kultury ceramiki wstępowej rytej z fazy nutowej, m.in. duże fragmenty czarki półkulistej oraz kilka fragmentów wylewów z ornamentem nutowym. Dość liczny, przeważnie rozdrobniony materiał ceramiczny należał do kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej, choć i tutaj zdarzały się większe fragmenty naczyń.

Stosunkowo liczna grupa znalezisk związana jest z kulturą mierzanowicką — m.in. fragmenty naczyń zdobionych dwudzielnym sznurem oraz fragment z plastycznym guzkiem pod wylewem. Liczba zabytków pochodzących z warstwy kulturowej, które można zaliczyć do kultury trzcienieckiej jest niewielka. Odkryto kilka bardzo charakterystycznych dla tej kultury wylewów ze ściętą ukośnicą krawędzią, zdobionych poziomymi, dookólnymi żłobkami oraz 2 fragmenty ze środkowej partii, zdobione żłobkami poziomymi i pionowymi albo ukośnymi.